



Josep Maria Ruera i la seva dona Maria Casademunt, morta a la Porxada. | JOSEP BOSCH



A la Porxada hi van morir moltes persones que feien cua per adquirir aliments. | P. LUIS TORRENTS / ARXIU MUNICIPAL DE GRANOLLERS

## Eren les 9 del matí del dia 31 de maig del 1938

Granollers, dimarts, 31 de maig de 1938, 9 del matí. Els alumnes de l'escola pública (Pi i Margall?), situada al carrer Guayaquil, pujàvem l'escala que ens duia a les classes del primer pis. De sobte, un gran terrabastall ens deixà corglaçats. S'obriren les finestres, que donaven al carrer Barcelona, i espetegaren. Saltaren les persianes i els vidres, i encara es sentiren sorolls més terribles (jo sols en recordo dos, però m'han explicat que en varen ser més). La primera intenció de tots, després de l'ensurt, fou la de fugir. Vàrem córrer cap al carrer, després de travessar un petit pati, però els mestres i el porter ens van barrar el pas, i ens dugueren al jardí, perquè no poguéssim sortir fins que algú ens vingués a buscar. Crec que la meva germana Paquita va ser l'única que s'escapà. La Teresa i jo ens quedarem soles esperant, però els de casa estaven ocupats buscant la nostra mare, que havia anat a comprar a la plaça de la Porxada.

**PER FI ARRIBÀ LA TIETA PAQUITA GONZALVO**, que era la promesa del nostre estimat tiet Paco i ens havia vingut a visitar. El tiet Paco, germà petit del pare, era al front servint de voluntari sanitari a la Creu Roja, amb el rang de sergent. La "tieta serà" (així és com li dèiem perquè encara era soltera) ens dugué cap a casa, on hi havia la iaia Rita (mare del pare), la nostra germaneta Montserrat (de quinze mesos) i una monja josefina que teníem amagada a casa (la Teòfila) amb el nom de Pepita.

**AVIAT LA CASA SE'NS OMLÍ DE GENT:** veïns, família... tots esperant al pare, que estava buscant desesperadament a la nostra mare, **Maria Casademunt** i **Armengol**. Quan ell arribà, tot

van ser planys i plors (el més serè, el nostre pare). Jo no recordo que ningú em digués que la mare era morta, però sí que la Teòfila anava queixant-se (a Déu, suposo) dient: "*¿Por qué en vez de ella no podía haber sido yo?*". Llavors ho vaig veure clar!

**LA NOSTRA FAMÍLIA** (formada pels pares **Josep Maria Ruera** i **Maria Casademunt** i quatre filles: Paquita, Teresa, Montserrat i jo, que amb 9 anys era la més gran) vivia en una casa del carrer Barcelona, número 80. En aquell temps, encara no hi havia clavegueres i, quan plovia fort, baixava molta aigua carrer avall, omplint-lo de gom a gom. En aquest cas, per travessar-lo, ho fèiem mitjançant les "passeres", que eren uns blocs de pedra massissos. La tarda del 31 de maig, l'aigua que es va utilitzar per netejar la Porxada i els seus contorns, baixava vermella. Jo tenia nou anys. Recordo perfectament que pensava: "*Aquí hi ha sang de la meva mare...*". Això costa d'oblidar. I em repetia: "*¿I per què? Per què no la veuré més?*".

**EL PARE NO VOLGUÉ QUE LA VEIÉS-SIM MORTA**, ja que hauríem hagut de presenciar un espectacle esgarrifós, enmig dels morts que van anar col·locant ordenadament al terra del cementiri, a fi que se'ls anés identificant, després de retirar-los en camions del lloc on jeien. El pare ens digué: "*Si fos ella sola...*". Ens vàrem assabentar que la mare tenia el cap obert i li mancaven tres dits d'una mà. Potser no tingué temps de pensar en el "quadre" que deixava... Jo ho vull veure així, i em consola, però és difícil d'oblidar. Aquell bombardeig va desfer moltes famílies. No cal que ho recordi als que ho hem viscut, però pot ser bo

explicar-ho als qui ho desconeixen i no ho han sofert. A nosaltres, ens va canviar la vida!

**EL PARE (JOSEP MARIA RUERA I PINART)** fou un home valent. S'enfrontà amb qui volia dur les seves quatre filletes a un internat, perquè ens atenguessin. S'assabentà de com era aquell "col·legi" i s'hi negà. No ho va permetre. Això li causà disgustos i perjudicis. Però ell deia: "*Jo no em separaré mai de les filles. Si hi ha un pollastre a la taula, ens el partirem i si sols hi ha una arengada, també ens la partirem... Però sempre junts!*".

**EL PARE I LA MARE FEIA DEU ANYS QUE EREN CASATS**, després d'un prometatge il·lusonat i ple de tendresa. Havien tingut cinc nenes; la quarta va morir de malaltia. S'estimaven i es compenetraven. Però això no privà al pare que, després de la desgràcia, refés la seva vida. S'enamorà d'una noia eixeridà, soltera, natural de Vic i resident a Granollers. Ho va ben encertat! Ella, **Bernadeta Duran i Prat**, tenia les qualitats que el nostre pare valorava en una dona i, després de quatre anys d'enviudar, s'hi va casar. Les nenes havíem viscut repartides entre les tietes, que ens van ser un bon ajut, però al casar-se es va unir per sempre la família. Aquest gest fou el primer motiu que ella ens va donar d'estimació. I així continuà el seu propòsit. Va ser benvinguda, ens estimà i fou corresposta per nosaltres. Del nou matrimoni en naixeren quatre nenes més. I tan agermanades que, totes vuit, tenim presents la mama Maria i la mama Bernadeta. Són mares de totes, sense distinció, quan parlem d'elles. O sigui, que allò de "*madre no hay más que una*", aquí falla i som l'admiració dels qui ens coneixen... Som un cas especial!

### Ma Assumpció Ruera i Casademunt



**LA VIDA ÉS LLUITA I HEM LLUITAT.** Aquelles quatre germanetes, a qui ens van robar la mare, ens hem fet grans. Cadascuna al seu aire. D'entre totes vuit, no n'hi ha cap que s'assembla a una altra. Tenim la nostra personalitat, però això sí, sempre unides per l'amor. Aquest amor que vàrem viure enmig de la nostra gran família... Per últim, us voldria explicar quelcom que em va fer sentir culpable, durant molts anys, per la mort de la meva mare. El dia del terrible bombardeig hi hagueren algunes bones persones que se'ns van endur, a les nenes, a dinar a casa seva. Jo vaig estar amb una família on hi havia un jove que havia perdut un amic en el bombardeig. Aquell noi no va ni tastar el dinar. No tenia gana. Jo tenia nou anys i, tot i haver perdut més que un amic, amb quin gust vaig menjar-me aquell conill amb patates a la cassola! Després, al fer-me gran, me n'esgarriava! Em sento obligada a explicar-ho per meditar-hi una mica. Sempre hi ha hagut gent que passa gana, però les necessitats del cos no són les mateixes que les de l'esperit.

**RECORDEM ELS REPORTATGES QUE VEIEM PER TELEVISIÓ**, i com persones que es troben enmig de grans desastres i dolors, s'espavilen i barallen per aconseguir un plat d'aliment. Mirant-ho així, em sento alliberada de la meva falta per golafreria i, a més, em fa pensar. Pot ser un motiu per proposar-nos ser responsables. Estem en un moment d'ajudar-nos, de comprendre, de perdonar, d'estimar... I si no ho veiem així, potser que ens ho plantegem!